

Tiedotukset ja tapahtumat

SoTeTiTe-tutkimuspäivien satoa

13. SoTeTiTe-tutkimuspäivät pidettiin 26.-27.5.2010 Tampereen yliopistolla. Ohjelmasta ja koordinoinnista vastaavan toimikunnan puheenjohtajana toimi Kaija Saranto ja sen muita jäseniä olivat STTY:n hallituksesta Pekka Ruotsalainen, Heli Sahala ja Kristiina Häyrynen.

Keynote esitykset

Ensimmäisenä keynote-puhujana oli vanhempi neuvonantaja Teppo Sulonen Sitrasta. Esityksessään ”Tietojärjestelmät kuntakentän prosessien ja palvelujen tehostajana, yhteistyö on voimaa” hän viittasi EVA:n raporttiin ”Nykyaikaa etsimässä”, jonka mukaan Suomi on jäänyt jälkeen tietoyhteiskuntakehityksessä. Tuottavuutta lisäävä digitalisaatio ei ole edennyt maassamme riittävällä tavalla. VM:n ”Julkinen talous tienhaarassa raportin mukaan julkiselle sektorille on syntynyt 12 mrd € kestävyysvaje. Mikäli julkisen sektorin tuottavuutta pystyttäisiin nostamaan 0,25 %, vaje pienisi jo 2 mrd. 0.25.

Kuntien tietohallinnon ongelmana on toiminnanohjauksen tilanne. Tietojärjestelmät ovat suljettuja siloja, joissa kaikissa on omat asiakastietonsa. Avoimet rajapinnat eri sovellusten väliltä puuttuvat ja asioita joudutaan hoitamaan tapaus kerallaan. Master Data eli asiakkaat, tuotteet, koodisto, käsitteet, tilikartta, on hukassa. Tulevaisuudessa kuntien toiminnanohjaukseen kuuluu avoimien rajapintojen mahdollistama palvelujärjestelmien integraatio, keskitetty asiakkuuden hallinta. Yhteydett ulospäin on toteutettu standardirajapinnoin. Tiedolla johtaminen ja raportointi ovat kunnissa ja Master Data määritelty ja hallinnassa.

Nykytilan haasteita ovat suuri järjestelmäkirjo sekä järjestelmien toimiala- ja kuntakohtaisuus. Järkevä kohdentaminen tuottaisi merkittäviä kustannussäästöjä. Kuntien tietohallinnon osaamiskeskuksen KPK ICT:n palvelumallina on tuottaa kunnille asiantuntija-, sovellus- ja infrapalveluita, joita kunnat tilaavat kehityspolkinsa mukaan. Tietojärjestelmiä on tarkasteltava kokonaisuutena, siksi on laadittava kokonaisarkkitehtuuri. Sen periaatteina ovat avoimet rajapinnat, palveluhenkisyys ja julkishallinnon standardien noudattaminen mukaan luettuna JHS-suositukset (JUHTA). Sidosarkkitehtuuriin kuuluvat ValtIT:n kokonaisarkkitehtuurimenetelmä, KuntalIT kokonaisarkkitehtuurimenetelmä, kuntasektorin SOA-linjaukset, VALTASA ja kansalliset kehityshankkeet (KANTA, SAdE). Tietohallinnon kehittäminen on tärkeä lenkki kustannusten alentamisessa, mutta se edellyttää eri toimijoiden hyvää yhteistyötä, toimintamallien kehittämistä, muutosvastarinnan selättämistä ja rohkeutta.

Hammaslääkäreiden koulutustarve tietosuojasta oli HLL, FM Askon Savolan esityksen aiheena. Se perustui 419:n (10 %) satunnaisotokseen hammaslääkäreistä, joilta saatiin vastaukset 142:lta. Heistä 90 %:lla oli käytössään jokin tietojärjestelmä. Terveyskeskuksissa ylivoimainen markkinajohtaja oli Effica, seuraavina Winhit, Helmi, Denting ja Mediatri. Yhteisvastaanoitoilla yleisimpiä olivat Doctoral, Helmi ja Assident, yksittäisvastaanoitoilla Helmi, Assident ja Oriedent. Keskeisimmiksi esteiksi eArkistoon siirtymiselle vastaajat mainitsivat kustannukset, osaamisen puutteet, verkon tietoturvaongelmat ja hitauden. Runsas puolet ilmoitti yksiköllään olevan kirjaton tietoturvapoliittikan ja tietoturvasuunnitelman, lisäksi kahdella kolmasosalla oli nimettynä tietoturvavastaava. Tietosuojongelmia oli kokenut yli puolet vastaajista. Ilmi tulleita ongelmia olivat mm järjestelmään tunkeutunut mato, joka oli lähetellyt potilaille sähköpostia ja koko terveystietokeskuksen tietojärjestelmän kaatanut virus.

Pirkanmaan tietohallintojohtaja Timo Valli esitteli sairaanhoitopiirinsä toiminnan uudistamisen mallia. Toimialan tason ajattelu tulee nostaa keskiöön. Toimialalla on kolme tasoa: järjestäminen, sosiaali- ja terveyspalvelut (palvelukokonaisuudet), terveyspalvelut (yksittäiset palvelut). Niistä jokaiseen kuuluvat prosessi/toiminta, rakenne ja tietojen käsittely.

Palveluita voidaan luokitella seuraavasti: 1) intuitiiviset palvelut, (liiketoimintamallina fee for service), joissa tehdään jotain tietämättä sitä, mikä on ongelma. Tästä ovat esimerkkinä oireenmukaiset hoidot. Terveystieteiden huollossa tuotetaan liikaa intuitiivisia palveluita, sillä niistä voi 90 % olla arvoa tuottamatonta, 2) empiiriset palvelut (fee for outcome), esim Käypä hoito-suosituksen mukaiset diagnoosia edellyttävät palvelut ja 3) täsmäpalvelut (fee for membership), josta esimerkkinä diabeteksen kotihoidon kehitys, jonka tuloksena potilas arvioi itse insuliiniannoksensa.

Sosiaali- ja terveyspalvelujen tietojohdamisessa on oleellista tietää kytkeä väestön palvelutarpeeseen, jonka perusteella palvelu tilataan. Tilaaja tarvitsee tiedon tehdystä tuotannosta, palvelun vaikuttavuudesta ja laadusta. Palvelun tuottaja tarvitsee tiedon palvelun kysynnästä. Sairaanhoitopiirin tarpeita varten on Pirkanmaalla kehitetty tietovarastohanke.

Tietojenkäsittely-yhteistyön periaatteet ovat yhtymäarkkitehtuurin johtaminen, hoitoketjua tukevat sähköiset palvelut eri kanavissa, tietojärjestelmät prosessien johtamisen takana (tähän kuuluu mm kattava käytettävyyssuunnitelma ja sekä tuottavuutta lisäävän teknologian käyttöönotto) ja prosessiorganisaatiomainen tietohallinto-toiminta. Tietohallintopalvelujen keskeisiä kysymyksiä ovat: ostetaanko teknisiä komponentteja vai palveluja, ostetaanko yksittäisiä palveluja vai palvelukokonaisuuksia, miten tietojenkäsittelyn palvelutaso määritellään, miten tietojärjestelmäpalvelujen käyttö hinnoitellaan, mikä on tuotteistettu terveydenhuollon tietojenkäsittely-palveluiden kokonaisuus ja työnjako ja rajapinnat tilaajan ja toimittajan kesken.

Pirkanmaalla varaudutaan palvelukysynnän kasvuun fokussairaala-mallilla ja yhtymäpalvelujen uudistamisella. Se on uudentyyppinen toiminnallisen kokonaisuus, jossa voi olla yksityistä ja julkista toimintaa ja ammatinharjoittamista. Sen keskeisiä tavoitteita on tuottavuuden kasvu.

Tutkimuspaperit

Tutkimuspäivät tarjoavat erityisesti tutkijauran alkuvaiheessa oleville tutkijoille kansallisen foorumin tutkimustyönsä tulosten esittämiseksi ja mahdollisuuden saada kannustavaa palautetta alan kokeneilta tutkijoilta. Tutkimuspaperit ovat käyneet referee-menettelyn. Ne on julkaistu THL:n Avauksia-sarjassa 15/2010 Anne Väinälän ja Hannele Hyppösen toimittamana ja sähköinen versio on osoitteessa:

<http://lib.thl.fi:2345/lib4/src?PBFORMTYPE=01002&TITLEID=51668&SQS=1:FI:1::10:50::HTML&PL=0>

Osa tutkimuspapereista on julkaistu myös lehden tässä numerossa tieteellisten artikkelien osastossa.

Tutkimuspäivien vuoden 2010 paras paperi

Marilla Palménin, Pirkko Kourin, Jyri Wuorisalon ”Vanhemmuuden tukeminen sosiaalisen median avulla – äitien kokemuksia” valittiin tutkimuspäivien parhaaksi paperiksi. Sen taustalla on Savonia ammattikorkeakoulun, Itä-Suomen yliopiston ja Cel’Amanzi Oy:n OmaHyvinvointihanke ja vanhemmuuden tukeminen, mikä on toteutettu yhteistyössä Kuopion kaupungin lastenneuvolan kanssa.